

13.5.2024

EOAK/3529/2023

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Terhi Arjola-Sarja

VIRHEELLINEN MENETTELY VAPAAKUUKAUSIEN PERUUTTAMISESSA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli ulosottotarkastaja X:n menettelyä kantelijalle viran puolesta myönnettyjen vapaakuukausien peruuttamisessa. Vapaakuukausien peruuttamisesta ei ollut millään tavoin ilmoitettu kantelijalle.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta Ulosottolaitos toimitti ulosottotarkastaja X:n selvityksen sekä kihlakunnanvouti Y:n ja johtava kihlakunnanvouti Z:n lausunnot. Lisäksi valtakunnanvoudin kanslia antoi asiassa oman lausuntonsa. Selvitys ja lausunnot oheistetaan kantelijalle tiedoksi.

3 RATKAISU

3.1 Selvitys ja lausunnot

3.1.1 Tapahtumatiedot

Kantelijalle on 18.3.2023 myönnetty viran puolesta vapaakuukaudet touko- ja kesäkuuksi 2023. Vapaakuukaudet ovat koskeneet päätöksentekohetkellä voimassa ollutta työttömyyskassan maksukieltoa. Kyseisestä ulosmittauksesta ei ollut tullut ulosottoon pidätyksiä. Kantelija on työllistynyt 6.2.2023, mikä on ulosotossa huomattu kantelijan tulorekisteritiedoista 22.3.2023. Kantelijan työllistymisen perusteella saamaan tuloon on tehty ulosmittaus 3.4.2023. Ennakkoilmoitus tästä palkan ulosmittauksesta on toimitettu kantelijalle 22.3.2023. Kantelijalla on aiemmin ollut voimassa toistuvaistulon ulosmittaus yhtiölle, johon kantelijan työsuhde on ulosoton tulorekisteristä saamien tietojen perusteella päättynyt 31.10.2022. Mainittuna päivänä on myös tullut kyseiseltä yhtiöltä viimeisin pidätys ulosottoon. Lisäksi kantelijalla on ollut ajalla 14.11.2022 - 7.12.2022 voimassa Kelan etuuden ulosmittaus, josta ei ollut kertynyt pidätyksiä. Ulosmittauksen 3.4.2023 perusteella ensimmäinen pidätys ulosottoon on tullut 25.4.2023.

Päätös vapaakuukausista touko- ja kesäkuulle on lakkautettu 22.3.2023. Tietoa päätöksen lakkauttamisesta ei ole toimitettu kantelijalle. Lakkauttamisesta ei myöskään ole tehty itseoikaisupäätöstä.

3.1.2 Ulosottotarkastajan selvitys ja lausunnot

Ulosottolaitoksen toimittamassa selvityksessä on esitetty muun muassa seuraavaa.

Ulosottotarkastaja X:n selvityksen mukaan X oli toimimattomien maksukieltojen käsittelyn yhteydessä huomannut tehneensä virheellisen päätöksen 18.3.2023 viranpuolesta myönnettävistä vapaakuukausista. Kantelijalle ei ollut tullut kertymistä ulosottoon 31.10.2022 jälkeen, joten ulosmittauksen yhtäjaksoisuuden voitiin katsoa katkenneen lokakuun 2022 jälkeen. Tietoa päätöksen lakkauttamisesta ei ollut erikseen toimitettu velalliselle automaattisesti ulosoton tietojärjestelmän kautta, koska järjestelmä ei sellaista muodosta. Tietoa ei myöskään ollut toimitettu yleisasiakirjana ulosottotarkastajan toimesta. X:n mukaan velallinen ei siten ollut saanut tietoa siitä, että viranpuolesta myönnettyt vapaakuukaudet oli myönnetty virheellisesti ja päätös vapaakuukausista lakkautettu. Lakkauttamisesta ei myöskään ollut tehty itseoikaisupäätöstä. Viranpuolesta myönnettyt vapaakuukaudet oli myönnetty työttömyyskassan maksukiellon ollessa voimassa, joten vapaakuukaudet oli myönnetty koskemaan vain kyseistä maksukieltoa. Päätös vapaakuukausista 18.3.2023 ei ollut voinut koskea velallisen tuloa yhtiöltä, johon kantelija oli työllistynyt 6.2.2023, sillä kyseisen tulon ulosmittaus ei ollut ollut vapaakuukausipäätöstä tehtäessä voimassa.

Kihlakunnanvouti Y:n lausunnon mukaan kantelijalle ei ollut tullut kertymistä ajalla 11/2022–3/2023, eikä ajanjaksolla ole ollut ulosottokaaren mukaisia vapaakuukausia. Uusi, 12 kuukauden tarkastelujakso oli alkanut huhtikuussa 2023. Kantelijan toistuvaistulon ulosmittaus ei ollut kestänyt yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti yhtä vuotta. Kantelija ei siten ollut oikeutettu vapaakuukauteen. Ulosoton Uljas-tietojärjestelmä ei laadi automaattisesti mitään asiakirjaa tai lähetä velalliselle tietoa siitä, jos myönnetty vapaakuukausi peruutettaisiin. Velalliselle oli lähtenyt ennakkoilmoitus palkkatulon ulosmittauksesta 22.3.2023 ja velallinen oli tullut tietoiseksi tulevasta palkan ulosmittauksesta. Y ei ollut tehnyt asiassa itseoikaisupäätöstä, koska hän ei ollut ollut tietoinen kysymyksessä olevasta tapauksesta. Y:n lausunnossa esittämän näkemyksen mukaan itseoikaisuratkaisun tekeminen lienee ollut tarpeetonta, koska vapaakuukaudet oli myönnetty työttömyyskassan maksamaan tuloon, jota velallinen ei enää saanut.

Johtava kihlakunnanvouti Z toteaa tapahtumista muun muassa, että ulosottomenettelyssä kantelijalle oli myönnetty viran puolesta vapaakuukaudet tilanteessa, jossa niille ei ole ollut perusteita. Virhettä voi selittää se, että kantelijalla oli kuitenkin ollut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti toistuvaistulon ulosmittaus voimassa vapaakuukausia koskevan tarkastelujakson ajan. Kantelijan saama ilmoitus vapaakuukausista oli ollut sikäli yksilöimätön, että siitä ei ole ollut nähtävissä, mitä tuloa ja maksukieltoa vapaakuukaudet koskivat.

Kannanottonaan johtava kihlakunnanvouti toteaa seuraavaa.

Vapaakuukausiehdotuksia käsitellessä ulosottotarkastaja X:llä ei ole ollut tietoa kantelijan työhön pääsystä. Ulosottotarkastaja X:n selvityksen mukaisesti kertymien puuttuminen oli havaittu joitakin päiviä vapaakuukausipäätöksen jälkeen, jolloin oli myös rekisteritiedoista havaittu kantelijan työllistyminen sekä myös se, että tällöin viran puolesta myönnettäville vapaakuukausille ei ole ollut perustetta.

Kantelijan kannalta selvempää olisi ollut, jos vapakuukausia koskevassa ilmoituksessa olisi mainittu se, mitä toistuvaistuloa vapaakuukaudet koskevat. Kantelija oli kuitenkin saanut tiedon toistuvaistulon ulosmittauksesta uutta työtuloa koskien.

Lausunnon mukaan tietojärjestelmään on nyttemmin tehty muutos, jonka ansiosta kyseisessä ilmoituksessa on nykyisin nähtävissä ulosmittauksen kohteena oleva palkka tai etuus ja sen maksaja. Asiakirja on lisäksi otsikoitu päätöksenä, johon on liitetty valitusosoitus.

Valtakunnanvoudin kanslian lausunnossa kerrotun mukaan viran puolesta myönnettävissä vapaakuukausissa ulosoton valtakunnallinen tietojärjestelmä Uljas antaa velalliskohtaisia vapaakuukausiehdotuksia velallisen vastaavalle ulosottomiehelle, joka käsittelee ehdotukset niitä koskevassa Uljaan työpinossa. Uljas antaa ehdotuksen ulosottomiehelle siihen sisäänrakennettujen ehdotusten muodostamissääntöjen perusteella. Muodostamissäännöt on pyritty luomaan siten, ettei velallisia jää ehdotusten ulkopuolelle. Ehdotuksiin voi siten tulla tapauksia, jotka eivät lopulta täytäkään edellytyksiä.

Uljaaseen tehtyjen järjestelmäpäivityksen johdosta velalliselle lähtee nykyään viran puolesta myönnettyistä vapaakuukausista vapaakuukausi-ilmoituksen sijasta päätös myönnettyistä vapaakuukausista valitusosoituksineen. Päätösasiakirjassa on myös yksilöity mitä maksukieltoa myönnettyt vapaakuukaudet koskevat.

Valtakunnanvoudin kanslia toteaa, että järjestelmän antama vapaakuukausiehdotus on nimensä mukaisesti ehdotus, ja ehdotuksen oikeellisuuden eli vapaakuukausien myöntämisen edellytykset tarkistaa aina velallisen vastaava ulosottomies päätöstä tehdessään. Nyt puheena olevassa tapauksessa Uljas oli 18.3.2023 tarjonnut automaationa velalliselle viran puolesta myönnettäviä vapaakuukausia, vaikka kantelijan toistuvaistulon ulosmittaus ei ollut kestänyt yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti yhtä vuotta.

Lausunnon mukaan kantelija ei ole ollut oikeutettu ulosottokaareissa tarkoitettuihin vapaakuukausiin ja vapaakuukaudet oli myönnetty asiassa virheellisesti. Vapaakuukausia koskeva päätös oli tullut peruuttaa ja lopputulos oli asiassa oikea.

Valtakunnanvoudin kanslia toteaa kuitenkin näkemyksensä, että asiassa olisi ollut asianmukaista se, että kantelija olisi saanut jollain tavoin ennakolta tiedon vapaakuukausien peruuttamisesta. Nyt asia oli tullut kantelijan tietoon vasta toukokuussa, kun vapaakuukautena maksetusta palkasta olikin tehty ulosottopidätys.

Kantelijalle oli myönteisen vapaakuukausipäätöksen jälkeen lähetetty ennakoilmoitus palkan ulosmittauksesta uudelta työnantajalta. Vapaakuukaudet oli kuitenkin myönnetty toiseen maksukieltoon, jonka ulosottotarkastaja oli peruuttanut. Kantelijalle lähetetystä vapaakuukausi-ilmoituksesta ei ollut käynyt ilmi, mitä maksukieltoa vapaakuukaudet olivat koskeneet. Toisaalta, vaikka velallinen vaihtaisi työnantajaa, voisivat vapaakuukausien edellytykset yhä täytyä, mikäli ulosmittaus jatkuisi keskeytyksettä. Lausunnon mukaan tämän vuoksi pelkästään uutta ulosmittausta koskevan ennakoilmoituksen ja ulosmittauspöytäkirjan perusteella ei voida myöskään edellyttää kantelijan ymmärtäneen sitä, että aiemmin myönnettyt vapaakuukaudet oli peruutettu.

3.2 Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Säännöksen 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Ulosoton asianmukaisuuden ja avoimuuden vaatimuksista säädetään ulosottokaaren (jälj. UK) 1 luvussa, sen 19 ja 20 §:ssä.

Luvun 19 §:n mukaan ulosottomiehen tulee toimia virkatehtävissään asianmukaisesti ja puolueettomasti. Täytäntöönpanotehtävät tulee suorittaa joutuisasti, tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti aiheuttamatta vastaajalle tai sivulliselle suurempaa haittaa kuin täytäntöönpanon tarkoitus vaatii. Ulosottomiehen tulee edistää vastaajan omatoimisuutta ja asianosaisten välistä sovinnollisuutta ulosottoasiassa sopivalla tavalla.

Perustelujen (HE 216/2001 vp. s. 45) mukaan yleissäännöksellä voidaan osaltaan turvata perustuslain 21 §:ssä tarkoitettujen oikeusturvaa koskevien perusoikeuksien toteutumista ulosottokäytännössä.

Avoimuuden vaatimusta koskevan 20 §:n mukaan ulosottomiehen tulee tiedustelun johdosta ja havaitessaan tilanteen niin vaativan omatoimisesti ilmoittaa velalliselle tämän oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista sekä antaa asianosaisille tarvittaessa muuta ohjausta ulosottoasiassa ja tietoja täytäntöönpanon vaiheesta samoin kuin muista asianosaisille merkityksellisistä seikoista.

Perusteluissa (HE 216/2001 vp. s. 47) esitetyn mukaan avoimuuden vaatimuksen mukaista on, että asianosaisille annetaan riittävästi tietoja silloin kuin niiden antamiselle ei ole estettä. Ulosottomiehen olisi huolehdittava merkityksellisen informaation antamisesta asianosaisille. Edelleen perusteluissa todetaan, että tiedon saaminen ulosottoasian vaiheesta on asianosaisten oikeusturvan, asian valvonnan ja yhteistyön edellytysten kannalta tärkeää. Määräaikaisraportoinnin lisäksi ulosottomiehen tulee antaa asianosaisille tietoja täytäntöönpanon vaiheesta samoin kuin muista asianosaisille merkityksellisistä seikoista. Tavoitteena on turvata asianosaisille tilannekohtainen riittävä tietojen saaminen.

Edelleen todetaan seuraavaa:

”Määräaikaisraportit eivät ehkä sisällä kaikkea asianosaisen tarvitsemaa tietoa tai asianosainen tarvitsee tiedon juuri sen hetkisestä tilanteesta. Tällöin ulosottomiehen tulisi asianosaisen ottaessa yhteyttä ja asioita tiedustellessa sekä myös omatoimisesti tällaisen tiedontarpeen havaitessaan antaa tarvittava tieto.

Tietojen antamisella ei tarkoitettaisi yksinomaan asiaa koskevia numerotietoja, vaan myös muita ja yleisempiä asian etenemistä koskevia tilannetietoja ja ilmoituksia tulevista tapahtumista. Se, mitä kulloinkin voitaisiin pitää merkityksellisinä tietoina, ei ole yleisellä tasolla määriteltävissä. Annettavien tietojen tulee olla riittäviä suhteessa asianomaisen tiedon tarpeeseen ulosottomenettelyn siinä vaiheessa. Tiedon intressi voi olla luonnollisesti toinen, jos tietoa tarvitaan esimerkiksi muutoksenhakua tai jonkin oikeuden toteuttamista varten kuin jos tietoa kysytään yleisen asioiden hallinnan vuoksi tai muusta vastaavasta syystä.”

UK 3 luvun 31 §:n 2 momentin mukaan ulosottomiehen päätös on

voimassa siinä ulosottoasiassa, jossa se on annettu. Itseoikaisusta säädetään 10 luvun 1–5 §:ssä ja 11 luvun 12 §:ssä.

Perustelujen (HE 216/2001 vp, s. 120) mukaan sääntelyn tarkoitus on selventää sitä, että ulosottomiehen ulosottoasiassa tekemä lopullinen asiaratkaisu saa eräänlaisen ulosottoasian sisäisen oikeusvoimavaikutuksen. Päätös sitoo myös ulosottomiestä itseään ja tuo sitä kautta tietynlaista oikeusvarmuutta ja edistää asianosaisten luottamuksensuojaa. Pykälässä tarkoitettu päätöksen sitovuus koski ulosottomiehen nimenomaisia päätöksiä niiden suullisuudesta tai asiakirjamuodosta riippumatta. Ulosottomies voi korjata aikaisempaa samassa ulosottoasiassa antamaansa päätöstä asiavirheen itseoikaisulla, mutta olisi muussa tapauksessa itekin velvollinen noudattamaan kerran tekemäänsä päätöstä ja asettamaan sen perusteeksi myöhemmille toimilleen siinä asiassa. Perusteluissa esitetyn esimerkin mukaan, jos ulosottomies on myöntänyt velalliselle vapaakuukausia, tämä voi siihen luottaa, jollei itseoikaisua suoriteta.

Oikeuskirjallisuudessa esitetyn mukaan myös vaatimukset erilaisten helpotusten saamisesta ratkaistaan vaatimuksen esittämisajankohdan olosuhteiden mukaisesti. Itseoikaisua ei tarvitse tehdä, jos ulosottomies hyväksyy velallisen vaatimuksen saada vapaakuukausia, vaikka aiemmin esitetty vaatimus olisi hylätty. Sen sijaan jo myönnettyä etua tai helpotusta ei saa muuttaa muutoin kuin itseoikaisulla. (Tuula Linna – Tatu Leppänen – Anssi Kärki: Ulosotto-oikeus I, Ulosottomenettely, Helsinki 2022, s. 428.)

Vapaakuukausien perusteista ja niiden määrästä säädettiin ennen 1.5.2023 voimaan tullutta lainmuutosta (1038/2022) UK 4 luvun 52 ja 53 §:ssä seuraavasti.

Luvun 52 §:n mukaan, sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (vapaakuukaudet), jos:

- 1) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena;
- 2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat; tai
- 3) keskeyttämiseen on erityinen syy.

Luvun 53 §:n mukaan velalliselle on annettava tulorajaulosmittauksessa vuosittain kaksi vapaakuukautta.

Asiavirheen oikaisua koskevan UK 10 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen tulee oikaista samassa ulosottoasiassa tehty toimi tai päätös, jos se perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen (asiavirheen oikaisu). Säännöksen 2 momentin mukaan ulosottomiehen on tehtävä oikaisu viipymättä virheen havaitsemisen jälkeen. Niitä, joiden asema heikkenee oikaisun vuoksi, tulee kuulla, jollei se ole erityisestä syystä tarpeetonta.

Oikeuskirjallisuudessa todetun mukaan oikaisukelpoiset ulosottoasiassa tehdyt toimet ja päätökset tarkoittavat sellaisia ulosottomiehen lainkäyttöpäätöksiä, joilla luodaan asianosaisille oikeuksia ja velvollisuuksia. Ne ovat ratkaisuja, jotka koskevat tietyn oikeusvaikutuksen syntymistä tiettyjen faktojen tai edellytysten vallitessa. Oikaisemisessa on kysymys näiden oikeusvaikutusten peruuttamisesta tai muuttamisesta. Alkuperäisen tilanteen uudelleen arvioinnissa päädytään toisin sanoen erilaiseen lopputulokseen. Lähtökohtaisena pääsääntönä voidaan pitää sitä, että ulosottomiehen päätökset, jotka ovat luonteeltaan lainkäyttöä, toisin sanoen koskevat jonkun oikeuksia tai velvollisuuksia, tulevat siinä mielessä oikeusvoimaiseksi, että niiden muuttaminen vaatii korjaavan lainkäyttöpäätöksen itseoikaisun muodossa. (Tuula Linna: Ulosotto-oikeus III, Erityiset täytäntöönpanon lajit ja oikeussuojakeinot, Helsinki 2018, s. 237–238)

UK 10 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan päätös, jolla asiavirhe tai kirjoitusvirhe oikaistaan, on tehtävä kirjallisesti. Asiavirheen oikaisu on lisäksi perusteltava niin kuin 3 luvun 28 ja 29 §:ssä säädetään. Säännöksen 2 momentin mukaan asiavirheen ja kirjoitusvirheen oikaisuun haetaan muutosta niin kuin 11 luvussa säädetään.

UK 10 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan päätös, jolla asiavirhe tai kirjoitusvirhe on oikaistu, annetaan tiedoksi sille, jonka oikeutta muutos koskee.

3.3 Arviointi

Vapaakuukausia on mahdollista saada vasta sen jälkeen, kun palkan (tai siihen rinnastettavan tulon) ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden ajan. Asiassa saamani selvityksen perusteella ulosottotarkastaja X on kantelijan ulosottoasiaa käsitellessään todennut, ettei tämä edellytys ollut kantelijan kohdalla täytynyt, kun X oli 18.3.2023 myöntänyt kantelijalle viran puolesta vapaakuukaudet touko- ja kesäkuuksi 2023. X on peruuttanut virheelliseksi katsomansa vapaakuukausipäätöksen X:n selvityksessä kertoman mukaan ”ulosoton tietojärjestelmän kautta”. Päätöksen peruuttamisesta ei ole ilmoitettu kantelijalle, eikä asiassa ole tehty itseoikaisupäätöstä.

Siltä osin kuin ulosottotarkastaja X on katsonut, etteivät vapaakuukausien edellytykset olleet vapaakuukausipäätöstä 18.3.2023 tehtäessä täyttyneet, katson, ettei asiassa ole ilmennyt ulosottotarkastajan harkintavallan ylitystä tai sen väärinkäyttöä. Näin ollen asia ei tältä osin johda toimenpiteisiin.

Ulosottokaaren mukaan ulosottomiehen tulee oikaista samassa ulosottoasiassa tehty päätös, jos se perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen. Itseoikaisussa niitä, joiden asema heikkenee oikaisun vuoksi, tulee kuulla, jollei se ole erityisestä syystä tarpeetonta. Itseoikaisusta on myös tehtävä perusteltu kirjallinen päätös, joka on muutoksenhakukelpoinen ja joka annetaan tiedoksi sille, jonka oikeutta muutos koskee.

Kantelun tarkoittamassa asiassa ulosottotarkastaja X on peruuttanut tekemänsä vapaakuukausipäätöksen vapaakuukausien myöntämisestä kantelijalle sillä perusteella, että hän on pitänyt tekemäänsä päätöstä virheellisenä. Kihlakunnanvouti Y:n lausunnossa esitetyn näkemyksen mukaan itseoikaisuratkaisun tekeminen olisi tässä lienee ollut tarpeetonta sen perusteella, että vapaakuukaudet oli myönnetty tuloon, jota velallinen ei enää saanut.

Totean, että mitä ilmeisimmin kantelijalla ei ole ollut tietoa siitä, että hänelle myönnettyt vapaakuukaudet ovat koskeneet työttömyyskassan maksukieltoa. Kantelijalle lähetetystä vapaakuukausi-ilmoituksesta ei ole ilmennyt, mitä maksukieltoa myönnettyt vapaakuukaudet ovat koskeneet. Mielestäni yleisesti ei myöskään voida lähteä siitä, että velallinen tietäisi vapaakuukausien koskevan tiettyä maksukieltoa – jollei hänelle siitä ilmoiteta – vaan siitä, että velalliselle on merkityksellistä se, että hän ylipäättään saa vapaakuukauden riippumatta siitä, mihin maksukieltoon se kohdistuu. Toisaalta, vaikka kantelija olisikin tiennyt, mihin maksukieltoon vapaakuukausipäätös on kohdistunut, kysymys on ollut hänelle jo ilmoitetusta ulosottomiehen lopullisena pidettävästä päätöksestä, joka vain on kohdistunut sellaiseen maksukieltoon, jonka saaja ei ole enää päätöksentekohetkellä maksanut kantelijalle tuloa (päivärahaa).

Totean myös, että olen valtakunnanvoudin kanslian lausunnossa esitetyn mukaisesti yhtä mieltä siitä, ettei kantelijan voida edellyttää ymmärtäneen pelkästään uutta ulosmittausta koskevan ennakoilmoituksen ja ulosmittauspöytäkirjan perusteella sitä, että aiemmin myönnettyt vapaakuukaudet oli peruutettu.

Näkemykseni mukaan vapaakuukausipäätöksen 18.3.2023 peruuttamisessa on katsottava olleen kysymys asiavirheen oikaisusta, jossa olisi tullut noudattaa itseoikaisua koskevia menettelysäännöksiä. Tätä arviotani ei muuta edellä kerrottu kihlakunnanvouti Y:n lausunnossa esitetty näkemys, jossa esitetyssä menettelyssä – vapaakuukauden myöntämisessä tuloon, jota velallinen ei enää saa – voitaneen itsessään katsoa olleen kysymys päätöksen perustumisesta selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen. Itseoikaisun menettelysäännöksiä noudattaen kantelijan kuuleminen asiassa olisi tullut arvioiduksi UK 10 luvun 1 §:n 2 momentin nojalla ja kantelija olisi asiassa tehtävän ja hänelle tiedoksi annetavan kirjallisen päätöksen myötä saanut tiedon paitsi vapaakuukausien peruuttamisesta myös peruuttamisen syystä. Lisäksi kantelijalla olisi ollut mahdollisuus käyttää perustuslaissa perusoikeutena turvattuun oikeusturvaan kuuluvaa muutoksenhakuoikeuttaan ja katsoessaan sen aiheelliseksi saattaa päätös tuomioistuimen arvioitavaksi. Menettely olisi myös toteuttanut ulosoton asianmukaisuuden ja avoimuuden vaatimuksia, kun kantelija olisi ennakolta saanut tiedon hänelle merkityksellisestä tapahtumasta ja voinut varautua siihen, ettei saakaan hänelle jo ilmoitettuja vapaakuukausia.

Edellä todetun perusteella katson, että ulosottotarkastaja X:n olisi tullut saattaa vapaakuukausipäätöksen peruuttamisasia kihlakunnanvoudin ratkaistavaksi, jonka yksinomaiseen toimivaltaan itseoikaisusta päättäminen UK 1 luvun 9 §:n 9 kohdan mukaan kuuluu.

Saamani lausunnon mukaan tietojärjestelmään on nyttemmin tehty muutos, jonka ansiosta kyseisessä ilmoituksessa on nykyisin nähtävissä ulosmittauksen kohteena oleva palkka tai etuus ja sen maksaja. Asiakirja on lisäksi otsikoitu päätöksenä, johon on liitetty valitusosoitus. Koska tietojärjestelmään liittyvät puutteet on näinollen korjattu, ei asia tältä osin anna minulle aihetta enempään.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3. esittämäni käsityksen ulosottotarkastaja Laura X:n menettelyn lainvastaisuudesta X:n tietoon.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni valtakunnanvoudin kanslialle tiedoksi ja ulosottotarkastaja X:n tietoon saatettavaksi.